Dzūkijos piliakalnių kelias

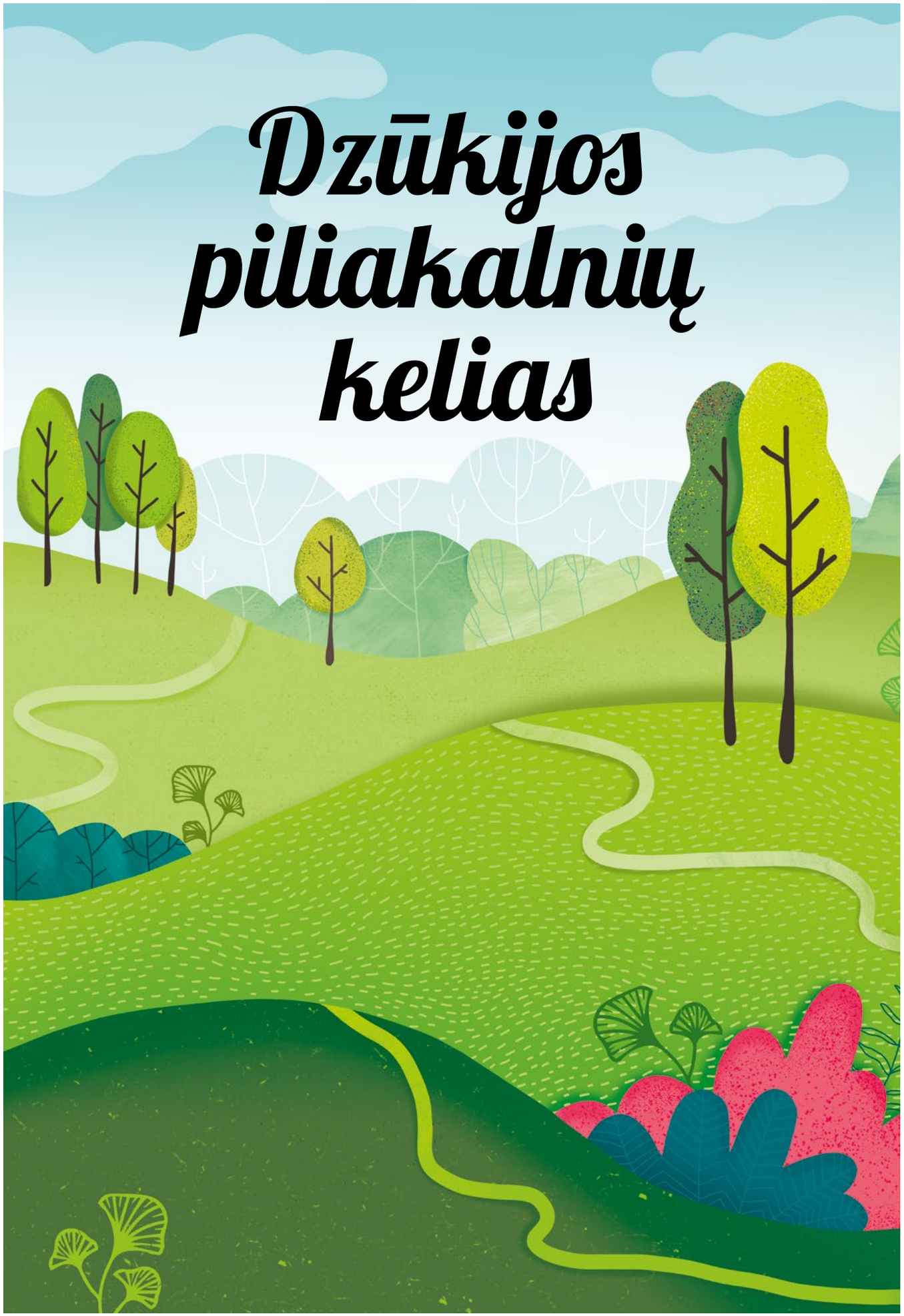

Turinys

Lazdijai 8

Prelomciškės piliakalnis 10

Rudaminos piliakalnis 14

Šlavantų piliakalnis 20

Paveisininkų piliakalnis 24

Alytus 28

Poteronių piliakalnis 30

Pivašiūnų piliakalnis 34

Punios piliakalnis 37

Gerulių piliakalnis 40

Prienai 44

Pelekonių I piliakalnis 46

Paukščių piliakalnis 49

Medžionių piliakalnis 52

Lepelionių piliakalnis 55

Trakai 58

Aukštadvario (Pilaitės) piliakalnis 60

Naujasodžio (Mošos) piliakalnis 64

Žuklijų I ir II piliakalniai 68

Strėvos piliakalnis 71

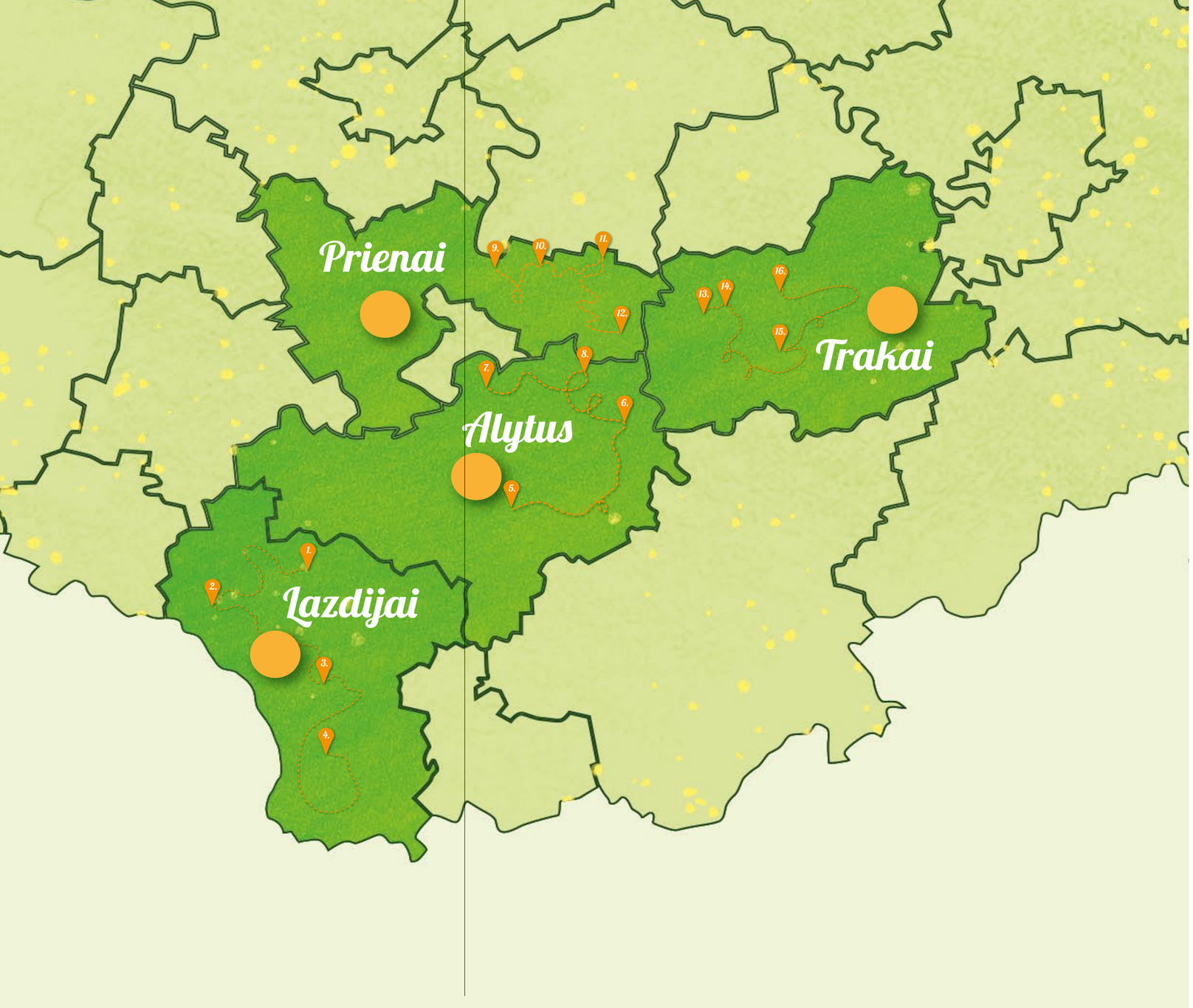
Prienai
Trakai
Alytus
Lazdijai
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.

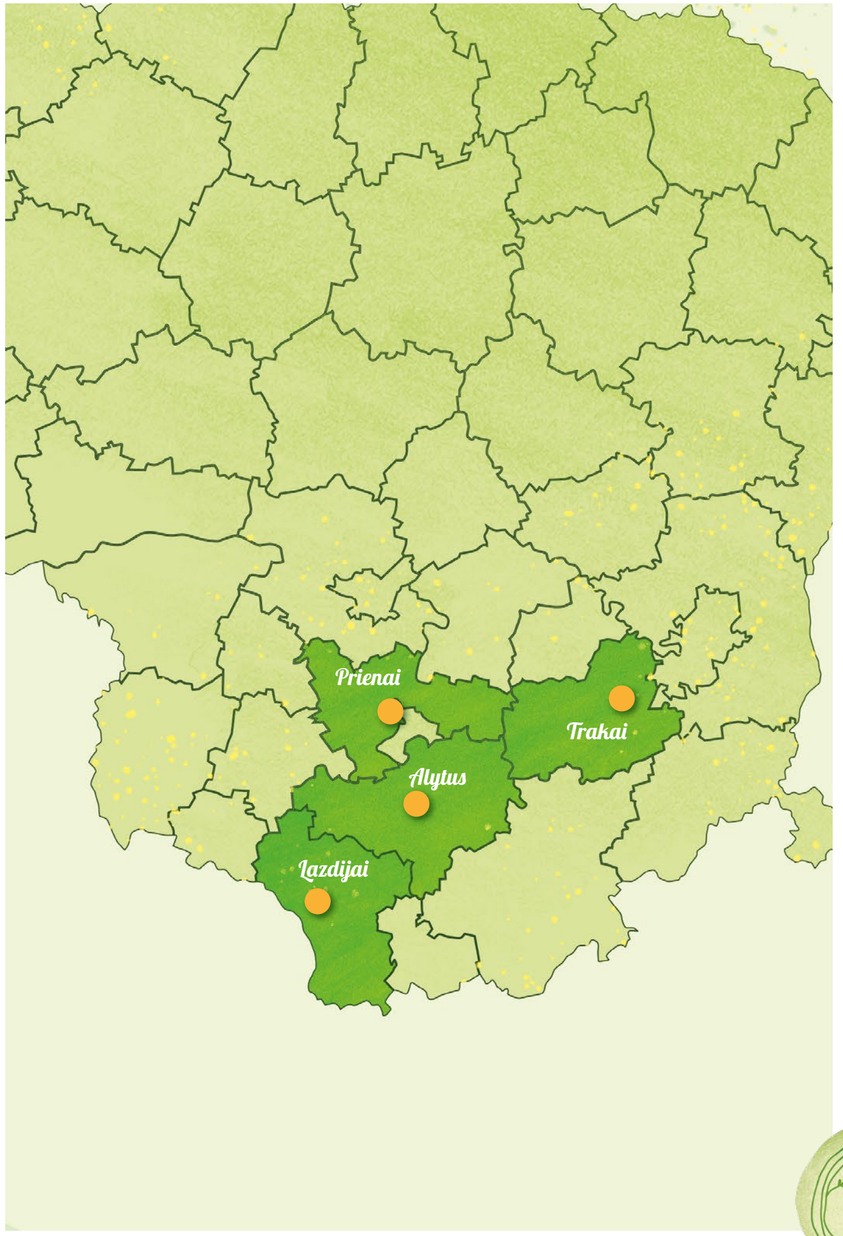
Prienai
Trakai
Alytus
Lazdijai

ALYTAUS RAJONO TRAKŲ KRAŠTO VIETOS VEIKLOS GRUPĖS, DZŪKIJOS KAIMO PLĖTROS PARTNERIŲ ASOCIACIJA (DZŪKIJOS VVG) IR PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VIETOS VEIKLOS GRUPĖ

kviečia keliauti

16-os piliakalnių keliu, vingiuojančiu jų teritorijomis, ir susipažinti su čia gyvenančiais žmonėmis, puoselėjančiais savo krašto amatus, kuriančiais tradicinius dirbinius, gaminančiais patiekalus, pasakojančiais legendas...

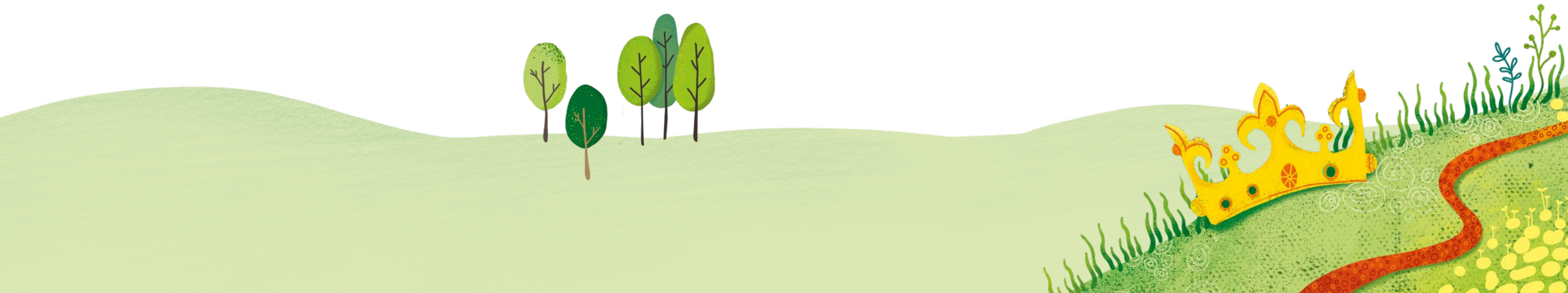

Kodėl piliakalniai?

– Dzūkija pasižymi labai gražiu kraštovaizdžiu. Nors saugomų teritorijų ribos nesutampa su savivaldybių (ar VVG) ribomis (pavyzdžiui, Aukštadvario regioninio parko ribos apima dalį Trakų ir Prienų VVG teritorijų, ir t. t.), visos VVG patenka į saugomų teritorijų plotus, kuriuose gausu gamtos paminklų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektų. Viena iš Saugomų teritorijų įstatymo nuostatų – sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, kita – propaguoti gamtos paveldo objektus, tarp kurių ir yra piliakalniai.

– Ant piliakalnių mūsų protėviai statė savo buveines, gyvenvietes, tik vėliau, apie V–VI a., jie tapo papėdės gyventojų slėptuvėmis nuo užpuolikų. Iš piliakalniuose rastų iškasenų nustatyta, kokiais amatais buvo užsiimama, kas valgoma ir t. t. Piliakalniai visada traukė žmonių dėmesį. Apie juos iki šiol pasakojami padavimai bei sakmės, kur susipina istorija, šių laikų realijos, aplinkos vertinimas, fantazija...

Apie leidinį

Leidinys „Dzūkijos piliakalnių keliu“ parengtas įgyvendinant teritorinį projektą „Dzūkijos piliakalnių kelias“, Nr. 44TT-KV-18-1-03519-PR001, kurio tikslas – skatinti vietos gyventojų socialinį aktyvumą bei verslumą, parengiant Dzūkijos piliakalnių kelią (toliau – Kelias), pritaikytą socialiniam turizmui, skatinantį keliauti savame krašte vietinius gyventojus ir pakeisti aplinką atvykstančius. Visose teritorijose yra daug piliakalnių, tačiau buvo atrinkta 16 piliakalnių (kiekvienoje teritorijoje po 4). Prienų rajono VVG buvo įtraukta tik ta teritorija, kuri patenka į Dzūkijos regioną.

Keliui buvo renkami tie piliakalniai, šalia kurių veikia aktyvios bendruomenės, visais metų laikais vyksta tradiciniai renginiai, gaminami vietos patiekalai, organizuojamos vietos amatų edukacijos, čia pat gyvenantys tautodailininkai ar menininkai kuria suvenyrus. Taip kiekvienam piliakalniui buvo atrasti globėjai ir sukurtas piliakalnio produktas (legenda, patiekalas, amatas, suvenyras, pramoga ir t. t.).

Šis leidinys bus pagalbininkas tiems, kurie planuoja laisvalaikį su šeimomis, artimaisiais, kurie neskuba ir nori pažinti Dzūkijos kraštą.

Jums pateiktas visas 16-os piliakalnių kelias ir kelio dalys po 4 piliakalnius atskirose teritorijose.

Tai Kelias, kuriame galite maršrutą ir užimtumo programą susikurti patys pagal savo turimas lėšas, pomėgius, keliaujančiųjų ir dienų skaičių.

Šiuo keliu keliaukite ir automobiliu, ir dviračiu, galite susiruošti į vienos dienos kelionę ar žygį su nakvyne. Atskiri maršrutų etapai pritaikyti ir judėjimo negalią turintiems asmenims.

Jums pagelbės piliakalnių globėjai, kurių kontaktus rasite šalia kiekvieno piliakalnio.

Lazdijų krašto piliakalniai

1. Prelomciškės piliaklnis
2. Rudaminos piliakalnis
3. Šlavantų piliakalnis
4. Paveisininkų piliakalnis

Lankytinos vietos:

1. Vaineżerio dvaro sodyba
2. Veisiejų regioninio parko direkcija
3. Paminklas Dzūkijos partizanų vadui, generolui Adolfui Ramanauskui-Vanagui
4. Aštriosios Kirsnos dvaras
5. Metelių regioninio parko lankytojų centras

Prelomciškės piliakalnis

Prelomčiškė, Lazdijų r.
Koordinatės: 54.31257,
23.655135
Kontaktinis asmuo:
Metelių kaimo bendruomenė
„Tarp Dusios ir Metelio"
Ramunė Botvičienė,
tel.: 8 687 56727

Istorija, legenda, pasakojimas

Senieji Padusio ir Prelomciškės kaimo gyventojai vis dar tiki legenda, kad kadaise šiose vietose stovėjo didelis dvaras, kuriame tarnavo graži mergina vardu Onelė. Daug jaunikaičių važiuodavo jai pirštis, bet ji vis atsisakydavo. Gandas pasiekė ir patį velnią, gyvenantį Dusios ežero vietoje, Pekla vadinamoje. Pasivertęs gražiu jaunikaičiu jis pasipiršo merginai. Ji sutiko tekėti tik su viena sąlyga: šis per dvi dienas turįs supilti dailų kalnelį, ant kurio jie ir atšoksią vestuves. Po pirmos nakties didžioji dalis kalnelio buvo supilta. Merginai kilo įtarimų ir pasiėmusi gaidį ji nulėkė prie ežero. Pasislėpusi laukė vakaro, kad pamatytų, kaip jos jaunikaitis darbą atlieka. Staiga suūžė ežeras, prasiskyrė bangos, iš ežero išlėkė velnias ir pradėjo toliau kalną pilti. Paryčiui, dar nespėjus išaušti, nekantrusis gaidys sugiedojo ir velnias su pagalbininkais skradžiai ežere prasmego. Tą vietą ežere žmonės velnio duobe vadina, sako, kad joje dugno nėra. O kalnelis taip ir liko neužbaigtas. Taip atsirado piliakalnis, o Onelei tekėti už velnio nebereikėjo.

Patiekalas

- Rūkyta žuvis
  (rūkoma, pagal senolių tradicijas, alksnio malkomis ir gardinama natūraliais prieskoniais).
- Žuvienės sriuba.

Suvenyras

- Magnetukai.

Amatas

- Žvejybinių tinklų pynimas.

Pramoga žiemą

- Ledo boba. Žvejyba.

Pramoga vasarą

- Paplūdimio tinklinis.
- Ėjimas šiaurietiškomis lazdomis Metelių regioninio parko gamtiniais takais.

Kita (tradicinis renginys, gyvenantis žymus žmogus, paminklas ir t. t.)

- Tradicinis renginys – Oninės prie Prelomciškės piliakalnio.

Ledo boba

Ėjimas šiaurietiškomis lazdomis

Rūkyta žuvis

Paplūdimio tinklinis

Žvejybinių tinklų pynimas.

Ėjimas šiaurietiškomis lazdomis

Rudaminos piliakalnis

Piliakalnio g., Rudamina, Lazdijų r.
Koordinatės: 54.282456, 23.441196
Kontaktinis asmuo:
Rudaminos amatų centras
Irma Gurevičienė,
tel.: 8 659 97373

Istorija, legenda, pasakojimas

Rudaminos piliakalnis – vienas žymiausių Užnemunėje gyvenusių jotvingių paminklų. Jis įrengtas poledynmečiu susiformavusioje kalvoje, kurios aukštis virš jūros lygio 198 m, plotis 60 m, ilgis 83 m. Gynybiniams tikslams šis piliakalnis naudotas V–XIV a., įrengtas per 4 kartus. Ankstyvąją įtvirtintą gyvenvietę saugojo kalvos kraštu atitverta medinė tvora. Jai sudegus iš molio buvo suplūktas ir viršuje akmenimis sutvirtintas 1 m aukščio pylimas su medine užtvara. Užtvarai sudegus pylimas paaukštintas iki 2 m, o viršuje pastatyta gynybinė siena.

Jai taip pat sudegus, ant pylimo buvo supiltas dar 1 m aukščio drėgno smėlio sluoksnis, kurio viršus sutvirtintas plūktu moliu, o šlaitai – akmenimis. Virš pylimo kilo mediniai gynybiniai įtvirtinimai. Pylimo išorinėje pusėje rasti strėlių antgaliai liudija, kad gynybiniai įtvirtinimai sudegė per smarkų pilies puolimą, prieš tai apšaudžius ją iš lankų. Istorikai teigė, kad ant piliakalnio stovėjo kunigaikščio Ringaudo pilis (pastatyta 1240 m.), kurioje, pasak legendos, buvo karaliumi vainikuotas Mindaugas. Pilis sunaikinta kryžiuočių 1381 m., kai šturmui buvo panaudotos paraku šaudančios bombardos. Piliakalnį apleidus, jo teritorija priklausė Rudaminos dvarui. Vykdant Lietuvos žemės reformą, piliakalnis 1926 m. buvo perduotas Švietimo ministerijai, kuri per Seinų apskrities pradžios mokyklų inspektorių

juo rūpintis patikėjo Rudaminos pradžios mokyklos vedėjui. Rudaminos pavasarininkai 1932 m. piliakalnį apsodino liepomis, įrengė takus. Kraštą okupavus sovietų Rusijai, piliakalnio pietiniame ir pietvakariniame pakraščiuose raudonarmiečiai 1941 m. iškasė dvi didžiules duobes dotams įrengti.

1965 m. archeologai tyrinėjo Rudaminos piliakalnį. Tyrimų metu aptiktas 0,4–2 m storio kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta židinių liekanų, geležinių įmovinių ir įtveriamųjų strėlių antgalių, žalvarinė segė, įvijinių žiedų, kabutis, diržo sagtis, stiklinis karolis, gyvulių kaulų, suanglėjusių grūdų, grublėtos ir žiestos keramikos. Šalia piliakalnio taip pat tyrinėtas buvusios papėdės gyvenvietės kultūrinis sluoksnis, rasta lipdytos lygiosios ir grublėtosios keramikos bei žiestos keramikos šukių.

1972 m. piliakalnis su gyvenviete įrašytas į respublikinės reikšmės archeologijos paminklų sąrašą, 1998 m. paskelbtas kultūros paminklu, 2005 m. pripažintas valstybės saugomu kultūros paminklu, 2007 m. įrašytas į išskirtinę kultūrinę vertę turinčių nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų sąrašą.

Rudaminos piliakalnis yra ypatingas – jis turi daug dar neatskleistų paslapčių. Apie jį galima daug kalbėti, bet viską turi pamatyti ir pajausti pats čia atvykęs...

Patiekalas
Galima užsisakyti bulvinių bandų, bulvinių „šiuškių“, šakočio, grybukų, grikinės babkos, mielinio pyrago, bandelių, mielinių spurgų su mėsa arba uogiene degustaciją. Taip pat galima paskanauti gilių kavos.

„Karališkų šiuškių“ gaminimo paslaptys

BULVĖS „ŠIUŠKĖMS“ VISUOMET YRA VERDAMOS TIK SU LUPENOMIS, TUOMET JŲ SKONIS BŪNA ŽYMIAI INTENSYVESNIS. IŠVIRTAS BULVES REIKIA GERAI ATVĖSINTI, O TUOMET NULUPTI. ATŠALUSIOS IR NULUPTOS BULVĖS NE GRŪDAMOS, O TARKUOJAMOS PER BUROKINĘ TARKĄ, KAD MAŽIAU PRASKYSTŲ IR Į TEŠLĄ NETEKTŲ DĖTI LABAI DAUG MILTŲ. MILTŲ Į VIRTŲ BULVIŲ TARKIUS DĖTI VIS TIEK REIKĖS, BET JEIGU BULVĖS IR JŲ PARUOŠIMAS TEISINGI, MILTŲ KIEKIS BUS KUR KAS MAŽESNIS. BE BULVIŲ IR MILTŲ, Į „KARALIŠKŲ ŠIUŠKIŲ“ TEŠLĄ DAR DEDAMA ŽIUPSNIS DRUSKOS IR ŽIUPSNIS CUKRAUS, TUOMET SUMINKOMA NEKIETA, BET IR NE PER DAUG LIPNI TEŠLA.

PATARIMAS: JEI NORI, KAD IŠKEPUSIOS BANDELĖS BŪTŲ MINKŠTOS IR PURIOS, NEPADAUGINK MILTŲ.

IŠKEPTOS „KARALIŠKOS ŠIUŠKĖS“ PATIEKIAMOS SU KARALIŠKU PADAŽU.

Skanaus!

Suvenyras

- Molinis puodelis, magnetukas su Rudaminos miestelio herbu.
- Taip pat kiti buityje naudojami keraminiai indai ir baltiški papuošalai.

Amatas

- Keramikos edukacija „Prakalbintas molio gabalėlis“. Edukacijos metu galima pasigaminti dirbinį iš molio.

Pramoga žiemą

- Ekskursija po Rudaminos miestelį (Rudaminos krašto muziejaus, Švč. Trejybės bažnyčios, Rudaminos piliakalnio lankymas).
- Karštos žolelių arbatos degustacija.

Pramoga vasarą

- Ekskursija po Rudaminos miestelį (Rudaminos krašto muziejaus, Švč. Trejybės bažnyčios, Rudaminos piliakalnio lankymas), karštos žolelių arbatos degustacija.

Kita (tradicinis renginys, gyvenantis žymus žmogus, paminklas ir t. t.)

- Ant Rudaminos piliakalnio liepos 6 d. vyksta Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo ir valstybės dienos šventė. Taip pat liepos 6 d. 21.00 val. giedame Lietuvos valstybės himną. Rudaminoje rugpjūčio 15 d. vyksta įspūdinga Žolinių šventė. Šventės metu Rudaminos miestelio gyventojai savo sodybas papuošia žolynų kompozicijomis. Nuo Rudaminos piliakalnio galima pamatyti dar du piliakalnius: Maišymų ir Elveriškės, taip pat Rimiečio ežerą. Už keleto kilometrų nuo Rudaminos miestelio, Bielėnų kaime, yra Adolfo Ramanausko-Vanago tėviškė. Nuo Rudaminos piliakalnio galima pamatyti išlikusius betoninius bunkerius. Rudaminos bažnyčios šventoriuje palaidotas kun. Juozas Zdebskis.

Rudaminos piliakalnis

Rudaminos piliakalnis

Molinis puodelis

Rudaminos piliakalnis

„Prakalbintas molio gabalėlis“

Šlavantų piliakalnis

Gegutė, Lazdijų r.
Koordinatės: 54.158536, 23.649268
Kontaktinis asmuo:
Gegutės kaimo bendruomenė
Vilma Sabaliauskienė,
tel.: 8 610 93004

Istorija, legenda, pasakojimas

Šlavantų piliakalnis išsidėstęs jotvingių žemėse, vakariniame Šlavanto ežero krante esančioje kalvoje su stačiais, iki 1,5 m aukščio šlaitais. Iš pietų piliakalnį supa bevardis siauras upelis, iš rytų juosia ežero slėnis, o iš šiaurės ir vakarų – žemesni laukai. Piliakalnio pietvakarinėje papėdėje ir kitame bevardžio upelio krante buvo senovės gyvenvietė. Joje aptiktų žiestų bei lipdytų puodų grublėtu paviršiumi šukės rodo, kad gyvenvietėje, kaip ir piliakalnyje, buvo gyvenama I tūkstantmetyje–II tūkstantmečio pradžioje. Šlavantų piliakalnio šlaituose auga skroblynas, yra retų augalų – vaistinių kietagrūdžių – augimviečių.

Amatai

Suvenyrai

Šlavantų piliakalnis

Ledo boba

Duona

Pramoga su žirgais

Patiekalas

- Žuvienė, keptos dešrelės.
- „Raganos kepsniai“.
- Žolelių arbata.

Suvenyrai

Magnetukai, medžio dirbiniai, pinti dirbiniai.

Amatas

- Vytelių pynimas, graviravimas ant stiklo, deginimas ant medžio dirbinių, siuvinėjimas kryželiu, popierinių gėlių gamyba.

Pramoga žiemą

- Važinėjimas su žirgais rogėmis, boba ant ledo su rogutėmis (kalvaratas).

Pramoga vasarą

- Važinėjimas su žirgais karieta, žaidimai, iškyla gamtoje.

Kita (tradicinis renginys, gyvenantis žymus žmogus, paminklas ir t. t.)

- Klebono Juozo Zdebskio muziejus.
- Filmas su žirgais prie Juodosios jūros.

Paveisininkų piliakalnis

Piliakalnio g., Paveisininkai, Lazdijų r.
Koordinatės: 54.075077, 23.607134
Kontaktinis asmuo:
Kapčiamiesčio bendruomenė
Raminta Karauskienė
tel.: 8 624 59696

Istorija, legenda, pasakojimas

Paveisininkų piliakalnis yra didelės kalvos viršūnėje. Spėjamas piliakalnio amžius – pirmojo tūkstantmečio 8 amžius. Paveisininkų piliakalnyje yra ovalo formos aikštė, apsupta pylimu. Pylimas buvo supiltas per du kartus. Pirmiausia grįstas akmenimis, vėliau buvo sutvirtintas moliu, akmenimis. Pylime ir aikštelėje atlikti archeologiniai kasinėjimai. Rasti degintiniai kapai, sudegę kaulai supilti į molines urnas brūkšniuotu ir gruoblėtu paviršiumi, puoštas duobučių ornamentu. Manoma, kad dar prieš įrengiant šioje vietoje piliakalnį netolimų gyvenviečių žmonės čia laidojo savo mirusius artimuosius. Tai buvo pirmame tūkstantmetyje prieš Kristų. Kiek vėliau kapinių vietoje buvo supiltas piliakalnis. Gyvenvietė yra tyrinėta – joje rastas kultūrinis sluoksnis su židiniais, stulpavietėmis, ūkinėmis duobėmis, žalvarinė lankinė segė, apyrankės dalis, Romos moneta, brūkšniuotos ir grublėtos keramikos pavyzdžių, gyvulių kaulų. Pritaikant šią kalvą gynybai buvo padidinta kalno aikštelė, supilti sunkiai prieinami statūs šlaitai, aikštelės pakraščiuose supiltas pylimas, ant jo suręstos medinės gynybinės sienos ir bokštai. Piliakalnio papėdėje įrengti du gynybiniai grioviai ir užtvaros. Paveisininkų pilis buvo sudeginta, o gyvenvietė sunaikinta. Nuo piliakalnio atsiveria nuostabaus grožio vaizdai, ežeras, prisėtas salelių, tolumoje dunksantys miškai.

„Dzūkų kepyklėlės“ gaminių degustacija.

Patiekalas

- Dzūkiški cepelinai
- „Dzūkų kepyklėlės“ gaminių degustacija.

Populiariausias „Dzūkų kepyklėlės“ gaminys – „Skaniausia“ duona. Kviečiame paragauti atvykus į Kapčiamiestį, į pačiame miestelio centre įsikūrusią kepyklėlę.

„Dzūkų kepyklėlės“ gaminys – „Skaniausia“ duona.

IŠ VAKARO SUPILAME Į DUBENĮ MILTUS, SAULĖGRĄŽAS, SĖLENAS, LINŲ SĖMENIS, RAUGĄ, DRUSKĄ, CUKRŲ IR VANDENĮ, VISKĄ IŠMAIŠOME IR PALIEKAME RŪGTI PER NAKTĮ. RYTE PERMAIŠOME, FORMUOJAME, KEPAME.

Skanaus!

Suvenyras

- Molinės monetos, magnetukai.

Amatas

- Juostelių audimas, vilnos vėlimas, žvakių liejimas.

Pramoga vasarą

- Plaukimas baidarėmis Baltosios Ančios upe.

Kita (tradicinis renginys, gyvenantis žymus žmogus, paminklas ir t. t.)

- Netoliese yra Vainežerio dvaro parkas, anksčiau vadintas Justinavo dvaru, tame dvare mirė grafaitė, sukilimo dalyvė Emilija Pliaterytė, parke pastatyta klūpinčios E. Pliaterytės skulptūra.

Suvenyrai

Vilnos vėlimas

Žvakių liejimas

Plaukimas baidarėmis

Alytaus rajono VVG

Alytaus krašto piliakalniai

5. Poteronių piliakalnis
6. Pivašiūnų piliakalnis
7. Punios piliakalnis
8. Gerulių piliakalnis

Lankytinos vietos:

1. Punioje - Šv. Apaštalo Jobūko bažnyčia.
2. Butrimonių miestelio trikampė aikštė, vienintelė tokia Lietuvoje.
3. Pivašiūnai – Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų medinė bažnyčia.
4. Alovė atokiau nuo Poteronių piliakalnio – Alovės Švč. 5. Trejybės bažnyčia – medinė bažnyčia pastatyta 1802 m.

Poteronių piliakalnis

Piliakalnio g. 4, Poteronys, Alytaus r.
Koordinatės: 54.358672, 24.148854
Kontaktinis asmuo:
Asta Kisielienė
tel.: 8 678 34109

Istorija, legenda, pasakojimas

Piliakalnį Milžinų kalnu vadina. Legenda pasakoja, kad ant piliakalnio stovėjo pilis, kurios kunigaikštis perėjęs į priešų pusę. Jo sūnus sušaukė burtininkus ir prakeikė savo tėvą. Duktė, pamačiusi grįžtantį atgailaujantį tėvą, parodė jį savo broliui, kuris pykdamas, kad nepavyko užkeikti tėvo, nužudė burtininkus ir krivius. Dievai pilį su sūnumi nugramzdino į kalną, o tėvas išėjo kovoti su priešais ir žuvo. Mergaitė ilgai meldėsi, o nuo jos maldų (poterių) ir ši vieta gavo Poteronių vardą. Kalbama, kad vidurnaktį piliakalnio viršūnėje pasirodydavo baltais drabužiais vilkinti vaidilutė, kūrendavo ugnį, verkdavo ir aimanuodavo, o gaidžiams pragydus pranykdavo. Taip pat kalbama, kad kažkada piliakalnio viršuje buvo skylė, į kurią įmetus akmenį šis krisdavo ilgai ir atsimušdavo į kažkokį skambantį daiktą. Piemenys, ganydami gyvulius, skylę užkišo eglių šakomis ir užlygino. Dar pasakojama, kad seniau ant piliakalnio buvo aukuras, prie kurio žmonės rinkdavosi melstis ir nešdavo gyvulius aukoti.

Piliakalnis įrengtas Alovės dešiniojo kranto kyšulyje. Aikštelė 10 x 10 m dydžio, trikampė. Jos pietrytinė dalis nuplauta Alovės. Iš šiaurės ir rytų aikštelės kraštą juosia

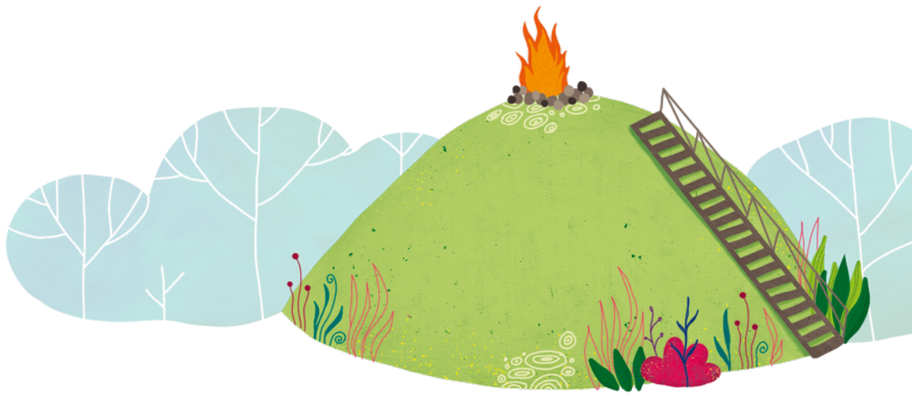

21 m ilgio, 5 m aukščio, 14 m pločio pylimas, kurio 7 m aukščio išorinis rytinis šlaitas leidžiasi į 5 m pločio, 0,5 m gylio griovį. Šlaitai statūs, 10–14 m aukščio. Piliakalnis dirvonuoja.

Šiaurinėje, šiaurės vakarų, rytinėje ir pietrytinėje papėdėse 3 ha plote yra papėdės gyvenvietė, kurioje rasta brūkšniuotos, grublėtos ir lygios keramikos, šlako, pentinas.

1953 m. ir 1972 m. piliakalnį žvalgė Istorijos institutas. Radinius saugo Lietuvos nacionalinis muziejus. Piliakalnis datuojamas I–II tūkstantmečio pradžia. 1998 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 612, vietovė paskelbta kultūros paminklu. Paminklo teritorijos plotas 41 900 m², fizinio apsaugos zonos pozonio plotas 3 000 m².

Suvenyras

- Segė, medinis padėkliukas su piliakalnio simbolika, puodelis su piliakalnio nuotrauka, karolių (poterkų) vėrimas.

Amatas

- Žvakių liejimas, gėlių gamyba, pynimas, duonos kepimas.

Pramoga žiemą

- Edukacinės programos, vietovės istorija.

Pramoga vasarą

- Edukacinės programos, vietovės istorija, kelionė vežimaičiu Alovėje ir iki piliakalnio (jei paliksit vežimą).

Tradiciniai renginiai

- Užgavėnės, Šeimų šventė.

Poteronių piliakalnis

Poteronys

Alovės duona

Pivašiūnų piliakalnis

Piliakalnio g., Pivašiūnai, Alytaus r.
Koordinatės: 54.460898, 24.367117
Kontaktinis asmuo:
Stasė Čižauskienė
tel.: 8 692 11229

Istorija, legenda, pasakojimas

Pasak legendų, piliakalnis priklausęs Pilėnų kunigaikščio Margirio sūnui. Pasakojama, kad ant šio piliakalnio senovėje buvusi šventykla. Dar sakoma, kad jis nebuvęs toks aukštas. Kai žmonės eidavo melstis, kartu nešdavo ir kepurę žemių. Melsdamiesi bei kepurėmis nešdami žemes pamažu ir supylė piliakalnį.

Piliakalnis įrengtas atskiroje kalvoje. Aikštelė ovali, pailga šiaurės rytų–pietvakarių kryptimi, 52 x 23 m dydžio, su kultūriniu sluoksniu, kuriame rasta lipdytos keramikos. Vakariniame aikštelės krašte yra 0,3 m aukščio, 8 m pločio pylimas. Pietvakarių–pietryčių šlaituose, 8 m žemiau aikštelės, yra 20–30 m pločio terasa, į pietus nuolaidėjanti per 1 m. Šlaitai vidutinio statumo, iki 20 m aukščio, viršuje, 5–6 m aukštyje, pastatinti. Apaugęs pušimis ir beržais, aikštelė dirvonuoja.

Pietinėje, vakarinėje ir šiaurės rytų pusėse 2 ha plote yra papėdės gyvenvietė, kurioje rasta lipdytos keramikos. Piliakalnis datuojamas I tūkstantmečiu. 1998 m. gegužės 19 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 612, teritorija, užimanti 56 000 m², paskelbta kultūros paminklu.

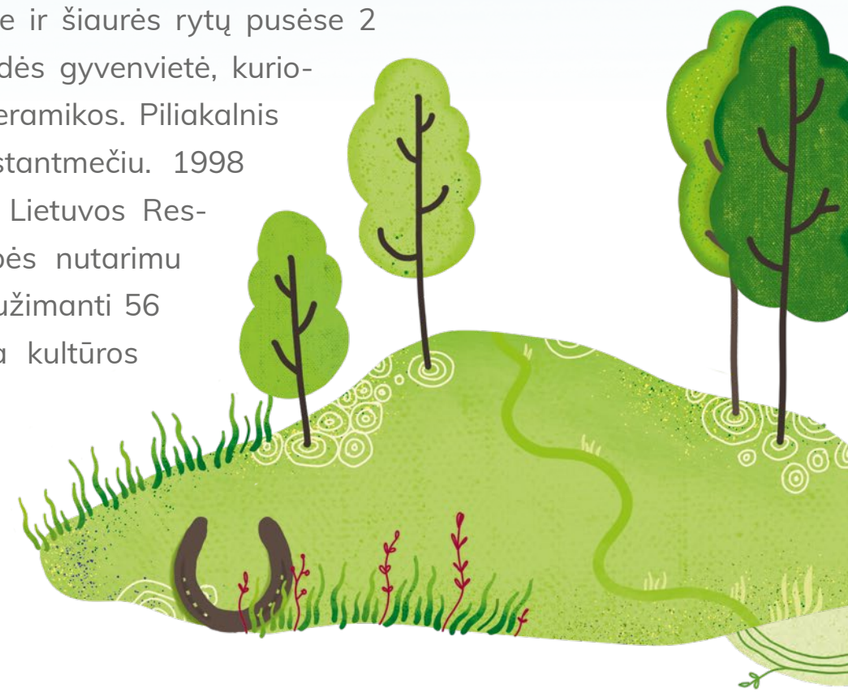

Pivašiūnų amatų centras

Pivašiūnų piliakalnis žiemą

Pivašiūnų piliakalnis vasarą

Patiekalas

- Bulvinės bandos ant kopūstų lapų (Pivašiūnų amatų centras).

Suvenyras

- Dirbiniai iš molio (laimės pasaga).

Amatas

- Keramika.

Pramoga žiemą

- Edukacinės programos, vietovės istorija.

Pramoga vasarą

- Edukacinės programos, paplūdimio lankymas, vietovės istorija.

Tradiciniai renginiai

- Užgavėnės, Pivašiūnų atlaidai.

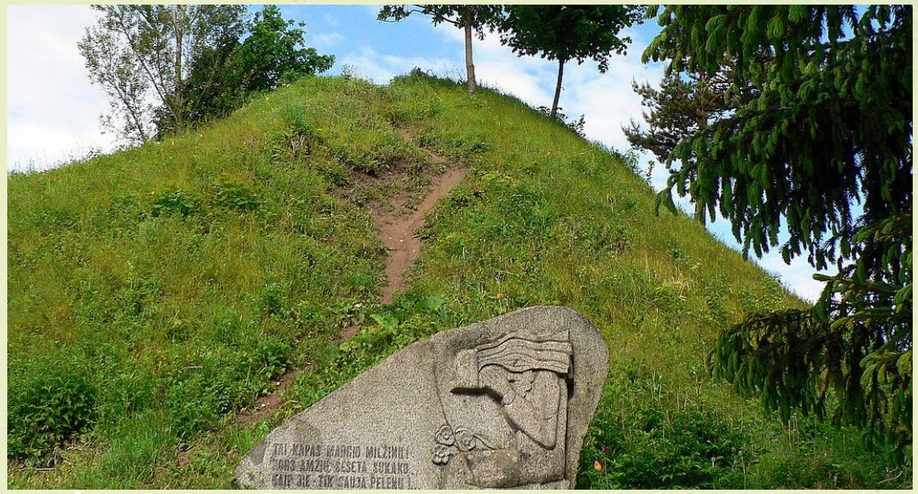

Punios piliakalnis

(Margio kalnas)

Margirio g., Punia, Alytaus r.
Koordinatės: 54.512344, 24.091674
Kontaktinis asmenys:
Laimutė Žūsinienė, tel. 8 65640657, Onutė Kizelienė, tel. 8 611 45791.

Istorija, legenda, pasakojimas

1336 m. šioje vietoje vyko Pilėnų mūšis, vadovaujamas Punios kunigaikščio Margirio. Supratę, kad apsiginti nepavyks, pilėniečiai pasirinko mirtį – padegė savo pilį ir nusižudė patys.

- XV–XVIII a. čia buvo Punios valdytojų rezidencija ir karališkasis dvaras.
- 1425 m. pastatyta pirmoji bažnyčia.
- 1503 m. Punia gavo Magdeburgo teises.

Pasakojama, kad nuo Punios piliakalnio iki kitoje Nemuno pusėje esančių Rumbonių buvo iškastas platus urvas. Kai kryžiuočiai užpuolė Punios pilį, tame urve Margiris ir jo vyrai paslėpė pilėniečių turtą, kuris nerastas iki šių dienų, nors daugybę kartų buvo bandyta jo ieškoti.
Vienas žmogus taip pat pabandė surasti Margirio lobį. Vėlai vakare jis pradėjo piliakalnio viduryje kasinėti ir staiga žiūri – atsivėrė urvo anga, iš giliai pasigirdo ginklų žvangėjimas, žirgų žvengimas, žmonių balsai. Išsigando žmogelis, metė kastuvą ir pasislėpė pašlaitėj. Ogi žiūri – iššoko iš urvo baltas raitelis ant balto žirgo, apjojo visą piliakalnį, tada vėl įšoko į urvą ir anga užsivėrė. Suprato, kad tai pats Margiris savo valdas apžiūrinėjo ir kad lobio niekas neras, nes jį saugo pats kunigaikštis ir jo kariai.

Patiekalas

- Razavi blynai, bulvinės bandos, pušų ūglių sirupas, grikinė babka, gauromečio arbata.

  Onutė Kizelienė,
  tel. 8 611 45791.

Amatas

- Tautinių juostų audimas.

  Liaudies amatų meistrė Renata Žiūkienė.

Pramoga vasarą

- *Maršrutai važiuoti dviračiais, Šv. Apaštalo Jokūbo piligrimų kelio maršrutas, krepšinio ir tinklinio aikštelė.*

Tradiciniai renginiai

- *Oninės – šviežios duonelės šventė, Baltų vienybės diena, šaškių turnyras Sausio 13-osios aukoms atminti, Užgavėnės.*

Punios piliakalnis

Razavi blynai

Punios piliakalnis

Gerulių piliakalnis

Geruliai, Alytaus r.
Koordinatės: 54.531323, 24.270416
Kontaktinis asmuo:
Danutė Senūtienė
tel.: 8 658 26017

Istorija, legenda, pasakojimas

XII–XIV a. Vilnius kartu su Kaunu, Senaisiais ir Naujaisiais Trakais sudarė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinį, ekonominį ir gynybinį branduolį.
Lietuvos piliakalnių – lietuvių liaudies ilgaamžės materialinės ir dvasinės kultūros reliktų – archeologijos tyrimai ir nagrinėjimas turi didelę mokslinę ir praktinę reikšmę.
Tai ypač aktualu dabar, siekiant neužmiršti mūsų piliakalnių ir skatinti keliauti, domėtis tuo, kas dar išliko iki mūsų dienų.

Gerulių piliakalnis – tai medinės pilies vieta. Archeologinių tyrimų metu buvo atskleista, kad stovėjusi pilis atliko visus pilies funkcijoms keliamus reikalavimus. Gerulių piliakalnis – tai ikikrikščioniško meto gynybinė ir kulto vieta.

Šis piliakalnis mena 1240 metus, kai Mindaugas tapo vienvaldžiu Lietuvos valdovu ir susikūrė Lietuvos valstybė. Besikuriant Lietuvos valstybei bei kovų su kryžiuočiais ir Livonijos ordino metu (XII–XV a. pr.) čia buvo gyventa, kovota. Tai liudija rastos ginklų liekanos, keramikos šukės. Gerulių piliakalnis byloja tai, kad XIV a.

antroje pusėje, kryžiuočiams skverbiantis į Vilnių, jis atliko savo gynybinę funkciją.

Tik po Žalgirio (1410 m.) ir Pabaisko (1435 m.) mūšių pilys neteko savo reikšmės, piliakalniai buvo apleisti. Tačiau piliakalniai atliko gynybinę funkciją okupavus Lietuvą rusams (1940–1941 m.), vokiečių okupacijos (1941–1944 m.), antrosios sovietų okupacijos (1944–1990 m.) metais. Partizaninio judėjimo metu čia buvo apkasai, kur partizanai susiremdavo su priešais. Apie 1944–1949 m. Butrimonių sen., netoli piliakalnio, buvo įrengta slėptuvė Pietų Lietuvos partizanui A. Ramanauskui-Vanagui Lešinskų sodyboje, po grindimis. Piliakalnyje dar išliko apkasų žymės, kur mūsų partizanai kovojo už Lietuvos laisvę.

Netoli piliakalnio plyti kapinaitės, kur palaidoti senolių palaikai, išliko ir tvenkiniai, kur bočiai žirgus girdė. Tik išsimėčiusios senos sodybos ir Gerulių piliakalnis pasakoja, kiek daug čia visko būta...

Laukinių gėlių pieva čia lenkiasi protėvių atminimui.

Žolelės

Gerulių piliakalnis

Patiekalas

- Žolelių arbata (edukacinė programa)

Suvenyras

- Vaistažolių pakuotės, molio dirbiniai, akmens mozaikos paveikslai iš lauko akmenėlių.

Amatas

- Molio dirbiniai – lėkščių, vazų, puodų ir kt. suvenyrų gamyba. Akmens mozaikos, paveikslai iš vietinių akmenėlių.
- Demonstravimas, kaip pasigaminti patiems.

Pramoga žiemą

- Vietinė istorija, piliakalnio aplankymas.
- Karštos arbatos gėrimas.

Pramoga vasarą

- Piliakalnio istorija, vietinių vaistinių augalų rinkimas, arbatos gėrimas, molio dirbinių ir akmens mozaikos edukacija.

Tradiciniai renginiai

- Sekminės, švenčiamos birželio mėnesį.

Prienų krašto piliakalniai

9. Pelekonių I piliakalnis
10. Paukščių piliakalnis
11. Medžionių piliakalnis
12. Lepelionių piliakalnis

Lankytinos vietos:

1. Stakliškių midaus muziejus
2. Didysis Gojaus ąžuolas
3. Nibrių žirgynėlis
4. Skirmantės Bagdanskienės juodosios keramikos dirbtuvės

Pelekonių I piliakalnis

Pelekonys, Jiezno sen., Prienų r.
Koordinatės: 54.655528,24.121028

Istorija, legenda, pasakojimas

Piliakalnis įrengtas Nemuno dešiniajame krante (dabar Kauno marių tvenkinys), santakoje su Juodija buvusioje kalvoje. Didžiąją jo dalį dar XIX a. nuplovė Nemunas, liko tik status 5 m aukščio 35 m ilgio jo rytinis šlaitas. Vakarinis šlaitas palengva eroduoja toliau.

Ant Nemuno kranto, Pelekonių kaime, yra net keturi piliakalniai, kurie liudija, kad šiose vaizdingose apylinkėse ne viena bendruomenė gyvenusi. Pasakojama, kad prie Pelekonių trečiojo piliakalnio savo dvare gyveno turtingas ir piktas ponas, kuris ant pylimo nedidelę pilį pasistatė, kurią visi Pilale vadino. Dvaro valdytojas buvo žiaurus savo baudžiauninkams, neįtikusius bausdavo keistomis bausmėmis. Pati baisiausia bausmė buvo tokia, kad liepdavo lipti į medį ir kukuoti, o pats besismagindamas nušaudavo nelaimėlius. Gal dėl žuvusių artimųjų prakeiksmo per didelę audrą Pilalė su joje buvusiu ponu prasmego, o piliakalnyje liko žiojėti gili skylė. Senoliai pasakodavo, kad skylė buvo tokia gili, jog įmestas akmuo ilgai neatsitrenkdavo į dugną. Tik po ilgesnio laiko pasigirsdavo garsas, panašus į prasmegusio pono aimanas. Žuvusių artimųjų skausmas buvo toks didelis, kad keršydami mėtė ant pono akmenis, kol skylė užsipildė. Dabar toje vietoje tik paskutinis akmuo kyšo, kurį šiukštu pajudinti, kad piktumas ir žiaurumas būtų giliai po žeme.

Maudynės su žirgais netoliese Peliakonių piliakalnio

Prie Peliakonių piliakalnio įsikūręs Nibrių žirgynėlis

Peliakonių piliakalnis

Maudynės su žirgais

Patiekalas

- Virtos bulvės su lupenomis, dažomos į linų sėmenis.

Suvenyras

- Juodosios keramikos puodelis su
- Jiezno senuoju herbu.

Amatas

- Arklių auginimas Nibrių žirgynėlyje.
- Galima pajodinėti arkliais.

Pramoga žiemą

- Nibrių žirgynėlyje, esančiame prie piliakalnio, galima pasivažinėti rogėmis.

Pramoga vasarą

- Nibrių žirgynėlio savininkai rengia naktigones, kuriose gali dalyvauti svečiai.

Paukščių piliakalnis

Dukurnonių k.,Jiezno sen., Prienų raj.Koordinatės: 54.659444,24.223333

Istorija, legenda, pasakojimas

Paukščių piliakalnis arba Dukurnonių piliakalnis, arba Steponiškių piliakalnis (A160KP) su gyvenviete (A160K 2P), dar vadinamas Bobų kalnu – piliakalnis Prienų rajono savivaldybės teritorijoje, Dukurnonių kaimo pietrytinėje dalyje, Surmiaus, arba Vilkų, ežero pietvakariniame krante, 0,4 km į šiaurę nuo kelio Jieznas–Kalviai sankryžos su keliu į Sundakus.

Paukščių piliakalnis – ypatingas ne tik išvaizda, bet ir pavadinimų gausa. Dvigubą viršūnę turintis gynybinis įrenginys vadinamas Bobų kalnu, Paukščių, Vilkų, Steponiškių ir Dukurnonių piliakalniu pagal šalia esančių kaimų pavadinimus ir kitus vietovardžius. Nuo kalno viršaus atsiveria įspūdingi apylinkių ir šalia esančio Surmiaus ežero vaizdai.

Yra išlikę daug pasakojimų išlikę apie Dukurnonių piliakalnį, kuris, kaip minėta, vadinamas keliais pavadinimais. Viename iš jų teigiama, kad kitas piliakalnio pavadinimas – Surmiaus piliakalnis – atsiradęs nuo to paties pavadinimo ežero. Tai 18 m gylio ir 12 ha ploto vandens telkinys. Pasakota, kad čia pasirodydavo blogos dvasios, kurios dusino pro šoną ėjusį siuvėją. Išlikęs su šiuo objektu sietinas įdomus tautosakos padavimas, smerkiantis godumą. Anot pasakojimo, ežero dugne yra turtų pilna skrynia, kuri senovėje stovėjo ant Surmiaus piliakalnio. Atklydęs žmogus galėjo užlipti ant viršūnės ir pasisemti po saują pinigų. Viena mergina sėmė ne vieną, o tris saujas. Tuo metu skrynios dangtis krisdamas nukirto godžios merginos rankas, turtai nugarmėjo į Surmiaus ežerą, o žmonės nedrįso artintis prie skrynios ir traukti iš dugno.

Patiekalas

- Virtos bulvės su lupenomis, dažomos į linų sėmenis.

Suvenyras

- Juodosios keramikos puodelis su
- Jiezno senuoju herbu.

Amatas

- Juodoji keramika. Senasis gamybos būdas.

Pramoga žiemą

- Senoje pirkioje galima nusilipdyti gaminį ir jį žiesti senovinėje krosnyje.

Pramoga vasarą

- Senoje pirkioje galima nusilipdyti gaminį ir jį žiesti senovinėje krosnyje.

Juodoji keramika

Paukščių piliakalnis

Paukščių piliakalnis

Medžionių piliakalnis

Medžionių k., Stakliškių sen., Prienų raj.
Koordinatės: 54.666944,24.344444

Istorija, legenda, pasakojimas

Medžionių piliakalnis – piliakalnis prie Medžionių kaimo (Stakliškių seniūnija, Prienų rajonas), aukštumos iškyšulyje, Virkiaus ir bevardžio upelio santakoje. Pasiekiamas iš Medžionių centro pro buvusias fermas pavažiavus į šiaurę 600 m.

Medžionių kaimo gyventojas Jono Radzevičiaus yra pasakojęs, kaip jis su tėvais ir kitais ūkininkais ant piliakalnio deginę javus – auką pagoniškiems dievams, kaip į karstą moterims dėdavę šukas, o vyrams lazdą nuo velnių gintis.

Medžionių pavadinimą R. Balsevičiūtė sieja su senojo baltų tikėjimo dieve. Apklausinėjusi šio krašto senolius, ji sužinojo, kad dar prieš kelis dešimtmečius ant piliakalnio vykusios savotiškos aukojimo apeigos: vietos ūkininkai susinešdavę po pėdelį javų, sustatydavę ratu ir uždegdavę. Jei dūmai kildavę į viršų ir buvę šviesūs, lengvi, tai ir derlius bei metai būsiąs geras.

Šakočiai - Lepelionių ir Medžionių piliakalnių patiekalas

Medžionių piliakalnis

Šakočiai

Medžionių piliakalnio keramika

Patiekalas

- Lietuviškos bandos.

Suvenyras

- Keraminis magnetukas su piliakalnio vaizdu.

Amatas

- Keramika.

Pramoga žiemą

- Edukacija apie lietuviško midaus gamybą.

Pramoga vasarą

- Edukacija apie lietuviško midaus gamybą.

Lapelionių piliakalnis

(Napoleono kepurė)

Lepelionys, Prienų r.

Koordinatės: 54.574713, 24.383329

Istorija, legenda, pasakojimas

Lepelionių piliakalnis datuojamas I tūkst.–II tūkst. pradžia. Piliakalnio forma šiek tiek primena XIX amžiuje populiarias kepures. Dėl šios priežasties jis įgavo dar vieną pavadinimą – Napoleono kepurė. Piliakalnis žinomas ir Krištapiškių vardu. 3,5 ha plote yra papėdės gyvenvietė, kurioje rasta lygios ir grublėtos keramikos.

Sakoma, kad Napoleonas jojo Marijampolės link. Pakilęs vėjo šuoras nubloškė karvedžio kepurę šalikelėn. Šaunūs prancūzų kariai ją sugriebė, tačiau išdidusis karvedys sustojo ir, pažvelgęs į žemėlapį, įsakė kariams ant vieškelio krašto palaidoti jo kepurę. Žemę kareiviai sėmė šalmais. Taip išaugo kalnelis, žymintis kelio vidurį tarp Paryžiaus ir Maskvos. Taip piliakalnis įgijo dar vieną pavadinimą – Napoleono kepurė.

Patiekalas

- Lietuviškos bandos.

Suvenyras

- Keraminis magnetukas su piliakalnio vaizdu.

Amatas

- Keramika.

Pramoga žiemą

- Edukacija apie lietuviško midaus gamybą.

Pramoga vasarą

- Edukacija apie lietuviško midaus gamybą.

Keramikas Nerijus Kisielius

Keramikas Nerijus Kisielius

Lietuviškos bandos

Keramika

Kavinaitė „Pas močiutę“

Trakų krašto piliakalniai

13. Aukštadvario (Pilaitės) piliakalnis
14. Naujasodžio (Mošos) piliakalnis
15. Žuklijų I ir II piliakalniai
16. Strėvos piliakalnis

Lankytinos vietos:

1. Paslapčių takas.
2. Kartuvių kalnas.
3. Onuškio Šv. Apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia.
4. Strėvos įgriuva.
5. Velnio duobė, bažnyčia, kartuvių kalnas
6. Nėkronių akmuo
7. Onuškio bažnyčia
8. Vytauto bažnyčia
9. Strėvos įduba

Aukštadvario

(Pilaitės) piliakalnis

V. Mongirdo g., Aukštadvaris, Trakų r.
Koordinatės: 54.573008, 24.519806
Kontaktiniai asmenys:
Laimis, mob. 8 616 28 964
Veronika, mob. 8 699 88269

Pasakojimai

Senoliai pasakoja, kad kadaise gražuolė valdovo duktė su šuneliu iš pilies važiavo karieta, keturiais arkliais kinkyta. Važiuojant nuo kalno ir arkliams pasibaidžius, vežikas jų nesuvaldė. Karieta nulėkė į netoliese esantį Pilaitės ežerą ir nuskendo. Sakoma, per pilnatį, prieš patekant saulei, akimirkai iš ežero iškyla švytinti skrynia, ant kurios tupi šunelis, o retkarčiais net suloja...

Labai puikią, niekur negirdėtą legendą, dar pasakotą tėvų, papasakojo šviesios atminties Vanda Lenkevičienė. Esą ant kalno stovėjo medinė pilis ir joje gyveno kunigaikščio šeima. Piliakalnio papėdėje gyveno paprasti valstiečiai. Pro pilį į bažnyčią vinguriavo kelias, kuris šiuo metu užsemtas ežero vandens. Kunigaikštis turėjo labai gražią dukrą, norėjusią ištekėti. Jos būta labai užgaidžios, sakė ištekėsianti tik už to, kuris įmins jos vardą. Kiekvieną sekmadienį kunigaikštytė, pasiėmusi kraičio skrynią, kantriai sėdėdavo šalia kelio į bažnyčią ir laukdavo išrinktojo, kuris įmins jos vardą. Galop atsirado toks atkaklus jaunuolis, kuris sakė sėdėsiąs ir ilgai ir spėliosiąs merginos vardą. Vaikinas netekęs kantrybės ir užrikęs: „Būk prakeikta su visais savo turtais!“ Štai tada kaži kas suūžė, sušniokštė ir atėjo ežeras, užliejo pievas... Paskandino ežeras kunigaikštytę su kraičio skrynia, dingo po ežeru ir senasis kelias, prasmego žemėsna ir puikioji pilis...

Senoliai tvirtina, kad išrinktajam vieną kartą metuose galima patekti į pilies požemius. Trumpiausią metuose naktį, Rasų, reikia vidurnaktį ateiti ant piliakalnio, jokiu būdu su niekuo nekalbėti. Su savimi turėti ilgą geležinę lazdą smailiu galu. Tada esą reik nusileisti į šiaurinę piliakalnio papėdę link Verknės upės. Tenai yra tokia duobelė, štai čia reikia besti smailiu lazdos galu skersai piliakalnio. Lazda atsimuš į metalinę skrynelę. Skrynelėje paslėptas užkeikimas. Su užkeikimu reikia užkopti ant piliakalnio ir paskaityti.

Patiekalas

- Žuvienė „Paliauka“.
- Sriuba „Lapienė“.
- Kaukorai.
- Šimtalapis.

Gėrimai

- Šaltinio vanduo.
- Vaistažolių arbata.

Suvenyrai

(sukurti ir pagaminti vietos tautodailininkų, amatininkų)

- Papuošalai.
- Magnetukai.
- Pinti krepšiai, kiti virtuvės rakandai.

Amatai

- Žolininkystė.
- Mezgimas, nėrimas.
- Maisto gaminimas (sezoninės sriubos, kepiniai).
- Pynimas (papildomai siunčiu foto).
- Drožyba.

Pramogos žiemą

- Plaukiojimas plaustu.
- Ekskursijos „Nuo Pilikalnio per Aukštadvario miestelį“.

Pramogos vasarą

- Plaukiojimas plaustu.

Tradiciniai renginiai

- Poezijos šventė „Piliakalnių aidai“ (paskutinis gegužės savaitgalis).
- „Jurginų paradas“ (rugpjūtis, rugsėjis)
- Tautiškos giesmės giedojimas ant piliakalnio Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo dieną (liepos 6 d.).

Šalia

- Kraštotyros buities muziejus.
- Aukštadvario regioninio parko lankytojų centras.
- Mindaugo karūnavimo Valstybinė šventė. Iškilminga eisena nuo
- Aukštadvario miestelio iki piliakalnio su 100 m. Lietuvos trispalve. Tautiškos giesmės giedojimas ant piliakalnio.
- Kraštotyros buities muziejus.
- Aukštadvario regioninio parko lankytojų centras

Karaliaus Mindaugo karūnavimo diena

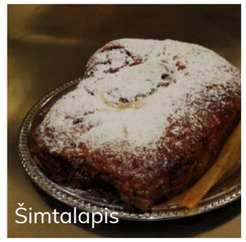
Šimtalapis

Poezijos pavasaris ant Aukštadvario piliakalnio

Pynimas

Patiekalas - kaukorai

Pasivažinėjimas rogėmis

Suvenyrai

Mošos piliakalnis

(Naujasodžio, Kazokų kalnas)

Mošos k., Aukštadvario sen., Trakų rajono sav.
Koordinatės: 54.585159, 24.563832
Kontaktai:
Aukštadvario regioninio parko direkcija,
tel.: (8 528) 65 363,
8 620 28 737

Pasakojimai

Piliakalnis dar vadinamas Kazokų kalnu, įkurtas kalvoje, dešiniame Mošos upelio krante. Pietinėje papėdėje yra gyvenvietė, tyrinėta 1994 ir 1997 metais. Aptiktas židinys ir gludintos, grublėtos, brūkšniuotos, lygios keramikos. Piliakalnis datuojamas I tūkst.–II tūkst. pradžia. Pasakojama, kad senovėje, piliakalnio įduboje caro kazokai slėpė arklius.

Prie triukšmingo Mošos upelio snaudžia gražus piliakalnis. Dabar žmonės jį taip ir vadina – Mošos piliakalniu. Legenda sako, kad neramiais sukilimo laikais prie piliakalnio buvo įsikūręs samdytų kazokų štabas, iš kur jie vykdavę į baudžiamąsias operacijas. Čia pat jie ir žirgus laikę, kurie buvo išmokę klausyti komandų. Matyt, dėl to ir piliakalnį žmonės pavadino Kazokų kalnu.

Archeologijos mokslas teigia, kad čia gyveno viena iš baltų genčių – karingieji jotvingiai. Jie buvo artimiausi prūsų giminaičiai, žuvę kovose su užpuolikais, taip ir nepriėmę krikšto. Tai mūsų protėviai – gamtatikiai. Jie garbinę ugnį, vandenį, akmenis ir senolius medžius, ypač ąžuolus. Čia išlikusios net keturios pilkapių grupės. Protėviai savo artimus degindavo, likusias įkapes dar palaidodavo, todėl mes mažiausiai turime apie juos duomenų. Žinome, kad buvo jie smarkūs raiteliai, ne tik gynė kraštą, bet ir javus augino, labai gerbė žirgus. Už savo kraštą kovėsi iki paskutinio vyro.

Legenda byloja, kad užpuolus Aukštadvario kraštą baisiems priešams, visi, kas pakėlė ginklą, išėjo pasitikti grobikų. Moterys sužinojo baisią žinią, kad žuvo visi vyrai. Jos nesiruošė sulaukti priešų. Apsirengusios pačiais gražiausiais drabužiais, pasidabinusios gražiausiais papuošalais, vaikučiais vedinos viena po kitos brido ežero bangosna... Jos tikėjo, kad anapusiniame pasaulyje tuoj susitiks su savo mylimais žmonėmis... Nuo to laiko tas ežerėlis vadinamas Marčežeriu.

Patiekalai

- Šalta sriuba „Žebrokas“.
- Kaukorai.

Gėrimai

- „Vasaros gėrimas“.
- Žoelių arbata.

Suvenyras

- Jotvingiški papuošalai, sukurti ir pagaminti vietos tautodailininkų, amatininkų.

Amatai

- Žolininkystė (edukacijos gamtoje „Vaistinių augalų galia“, „Vaistažolių pažinimas“).
- Kalvystė (edukacijos prie piliakalnio).
- Keramika.

Pramogos žiemą ir vasarą

- Skrebio pažintinio tako lankymas (ekskursija, žygis).
- Paukščių ir medžių pažinimas
- Skrebio pažintiniame take (edukacijos gamtoje „Paukščių žavesys“ ir „Medžių stiprybė“)
- Dokumentinis minifilmas arba foto montažas „Mes prie Mošos piliakalnio“(grupės ar šeimos buvimo prie Mošos piliakalnio filmavimas, fotografavimas pagal savo ar paslaugos teikėjo scenarijų)

Šalia

- 3 pilkapynų kompleksas,
- Šaltiniuotas Mošos upelis.

Vasaros gėrimas

Mošos piliakalnio suvenyras

Mošos piliakalnis

Žolininkė mokina pažinti Mošos piliakalnio vaistažoles

Patiekalas - kokorai

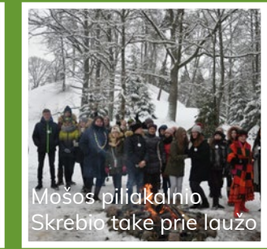
Mošos piliakalnio Skrebio take prie laužo

Žuklijų I ir II piliakalnis

Piliakalnio g., Žuklijai, Trakų r.
Koordinatės:
1. 54.509861, 24.682523
2. 54.510556, 24.680778
Kontaktinis asmuo:
Miglė Dalgedaitė-Lučiūnė

Istorija, legenda, pasakojimas

Pasak padavimo, abu piliakalnius supylė kareiviai kepurėmis: didesnįjį – išeidami į karą, mažesnįjį – grįždami namo. Piliakalnis datuojamas I tūkst. viduriu–II tūkst. pradžia.

Žuklijų kaimo pasididžiavimas – du piliakalniai. Kiek tik atmena žmonės, piliakalniai buvo saugomi, nepaprastai gerbiami. Po sunkių sezono darbų visi susirinkę prie ugnies linksmindavosi, prisimindavo brangiausius protėvius. Protėviai išsaugojo piliakalnius, gindami savo etnines žemes iki paskutinio kraujo lašo. Senoliai, saugoję legendą, teigia, kad Vilkokšnio ežero pakrantėje gyveno daug stiprių žmonių. Gavę žinią apie priešų judėjimą, vyrai piliakalnį pylė ten, kur gyveno. Atslinkus priešui, sugebėjusieji valdyti ginklą, jojo ginti savo šeimų, protėvių paliktos žemės. Deja, ne visiems deivė Laima išsaugojo gyvybės siūlą: daugumos gynėjų kraujas sušildė smėlėtas tėviškės kalvas. Grįžę vyrai vėl pylė piliakalnį, tačiau jis buvo visai mažas, nes tik išrinktiesiems Praamžius rodė kelią atgalios.

Visus didingus praeities įvykius užklojo amžių dulkės, žygiai virto legendomis, amžiai ir žmonių veikla apardė piliakalnius. Šiuolaikiniai archeologiniai tyrimai rodo, kad ankstyvesniame (dabar jau beveik sunykusiame) gyveno stipri bendruomenė. Išeitų, kad vyrai, išeidami į karą, turėjo didelį piliakalnį, ant kurio gyveno. Grįžusieji iš mūšio suprato, kad priešai plūsta iš visų pusių, todėl reikia pilti aukštą piliakalnį, siekiant nuolat stebėti pasirodysiantį priešą. Tada ir buvo supiltas aukštas piliakalnis, siekiant nuolat stebėti priešą. O ankstyvesnį piliakalnį, kuris turėjo būti didesnis, smarkiai sumažino taip greitai lekiantis laikas...

Duonos kepimo edukacija

Suvenyrai

Duonos kepimo edukacija

Duonos kepimo edukacija

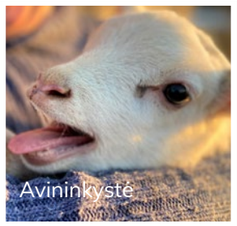
Avininkystė

Patiekalas

- Dzūkiška rauginta duona.
- Duonelė.

Gėrimas

- Žolelių arbata.

Suvenyrai

- Apyrankės, pintos vietos amatininkės.
- Ąsotėlis, vazelė.

Amatai

- Duonos kepimas.
- Avininkystė.

Pramogos žiemą

- Čiuožimas rogėmis.
- Orientacinės žaidynės.
- Ėjimas su šiaurietiškomis lazdomis.
- Edukacinė programa pasirinktinai: „Dzūkiškos duonos kepimas", „Piemenavimo tradicijos", "Gandrinių papročiai", Velykos, raštų reikšmė, kiaušinių marginimas vašku", "Kalėdinės dzūkiškos patrovos", "Ką valgė dzūkai?".

Pramogos vasarą

- Plaukimas baidarėmis.
- Maudynės ežere.
- Kempingo paslaugos.
- Edukacinė programa pasirinktinai: „Dzūkiškos duonos kepimas", „Piemenavimo tradicijos", "Gandrinių papročiai", Velykos, raštų reikšmė, kiaušinių marginimas vašku", "Kalėdinės dzūkiškos patrovos", "Ką valgė dzūkai?".

Tradiciniai renginiai

- Šv. Agotos diena, duonos diena Dalgedų sodybos muziejuje vasario 5 d.
- Tautiškos giesmės giedojimas ant piliakalnio liepos 6 .

Šalia

- Nepriklausomybės akto signataro Donato
- Malinausko dvaras Jankovicų kaime.
- Medinė Vytautavos bažnyčia, pastatyta iš
- Donato Malinausko dvaro kluono rąstų.

Strėvos piliakalnis

Strėva, Trakų r.
Koordinatės: 54.595016, 24.703403
Kontaktiniai asmenys:
Virginija, Karolis
Tel.: 8 676 33957

Istorija, legenda, pasakojimas

Piliakalnis įrengtas atskiroje kalvoje, Gilūšio (Nepėro) ežero pietinio kranto pusiasalio pietinėje dalyje. Aikštelė ovali, pailga pietvakarių–šiaurės rytų kryptimi, 13x6 m dydžio. Joje rasta grublėtos keramikos. Aikštelę iš pietvakarių–šiaurės pusių juosia 1,5 m aukščio, 8–19 m pločio pylimas. Jo pietinės dalies išorinėje pusėje iškastas 60 m ilgio, 14 m pločio, 5,5 m gylio griovys, už kurio supiltas lenktas 28 m ilgio, 1,5 m aukščio, 18 m pločio pylimas. Šiauriniame šlaite, 6,5 m žemiau aikštelės, yra 6 m pločio, 0,5 m gylio griovys, už kurio supiltas 0,4 m aukščio, 9 m pločio pylimas. Šlaitai statūs, 20 m aukščio, viršuje aplyginti.

Piliakalnis apardytas arimų, pietiniame aikštelės krašte iškastos duobės. Apaugęs retu mišriu mišku, pomiškis iškirstas.

Strėvos kaimo šviesuolis Vytautas Volčikas iš savo motinos ir kaimynų pasakojamos legendos sužinojęs, kad piliakalnyje senais laikais stovėjo kunigaikščio pilis. Aplinkui gyveno daug žmonių, kol vieną dieną nepasirodė užpuolikų būriai. Labai narsiai kovėsi vyrai, bet pilį apginti pritrūko jėgų. Žuvo beveik visi, o apie tai liudija išlikę protėvių palikti pilkapiai.

Protėviai piliakalnį supylė pašonėje slėpiningo ežero, kurį pavadino Kunigaičiu. Vietinių gyventojų manymu, Strėvos kaimas vardą gavęs nuo čia pratekančios Strėvos upės, kuri dar buvo vadinama Stravka – tingiai tekanti upelė. Senoliai yra teisūs, nes ir senojoje sanskrito kalboje žodis „stravati“ reiškia silpną vandens tekėjimą.

Strėvos kaime dar yra ežerėlis – labai klastingas, tačiau viliojantis. Ne veltui senasis jo vardas Kaukas. Beveik visas ežeras apaugęs tankia labai gražia lapuota augalija, atrodytų, kad galima po dugną pavaikščioti. Tačiau tai tik miražas, iš tokių ežero vietų jau vargu ar išplauktum. Taigi šį gamtos lopšį, apsuptą ežerėlių ir Strėvos upės, žmonės pamilo ankstyvaisiais amžiais.

Pagrindinis Strėvos piliakalnio amatas - avininkystė

Pagrindinis Strėvos piliakalnio amatas - avininkystė

Patiekalas - kepsnys „30 Strėvos lapeškų“

Patiekalas

- Kepsnys „30 Strėvos lepeškų“

Gėrimas

- Žolelių arbata

Suvenyrai

- Papuošalai, sukurti ir pagaminti vietos tautodailininkų, amatininkų.

Amatai

- Pirtininkystė (Senovinė dūminė pirtis).
- Vantų rišimas.
- Žolininkystė.
- Avininkystė (Edukacinė programa „Diena Avių ūkyje“.

Pramogos žiemą

- 12 km žygis į Gervinių kaimą (be nakvynės ir su nakvyne).
- Žvejyba.
- Senovinės dūminės pirties malonumai ir paslaptys su pirtininku.

Pramogos vasarą

- Plaukimas baidarėmis.
- 12 km žygis į Gervinių kaimą (be nakvynės ir su nakvyne).
- Žvejyba.
- Senovinės dūminės pirties malonumai ir paslaptys su pirtininku.

Tradiciniai renginiai

- Poledinės žūklės turnyras „Ant
- Vilkokšnio“.

Šalia

- Strėvos įgriuva.

Maratonas „Visi Dzūkijos piliakalnių keliu“

ĮGYVENDINANT PROJEKTĄ „DZŪKIJOS PILIAKALNIŲ KELIAS“ 2019 M. LIEPOS 8–11 D. BUVO ORGANIZUOTAS MARATONAS „VISI DZŪKIJOS PILIAKALNIŲ KELIU”.

170-ties kilometrų trasą įveikė 79 dalyviai, iš jų 50 judėjo nuo starto iki finišo, kiti 19 – vieni kitus pakeisdami. Visose VVG „piliakalnių globėjai“ pristatė piliakalnius, aplink juos esančius objektus, papasakojo legendų, gundė vietos patiekalais. Visas dienas maratono dalyvius lydėjo Trakų rajono policijos komisariato, Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos skyriaus ekipažai.

Pasiruošimas maratonui

Pasiruošimas maratonui prasidėjo prieš mėnesį. Rengiant maršrutą, buvo siekiama įtraukti kuo daugiau visų keturių teritorijų piliakalnių, parinkti kelius, poilsio ir nakvynės vietas, lankomus objektus, tinkamus dviratininkams ir žmonėms, galintiems judėti tik neįgaliųjų vežimėliais. Dviračių ir pėsčiųjų žygių organizatoriams, Lietuvos žmonių su negalia sąjungos ir visų VVG atstovams kartu su piliakalnių globėjais aplankius 16-kos „Dzūkijos piliakalnių kelio“ piliakalnių, maratono maršrutui liko tik 5. Tai Mošos, turintis dar du vardus – Naujasodžio ir Kazokų kalnas, Aukštadvario arba dar vadinamas Pilaitės (Trakų krašto VVG), Lepelionių, dažniausiai vadinamas Napoleono kepure (Prienų savivaldybės VVG), Punios, dar vadinamas Margio kalnu (Alytaus rajono VVG), ir Prelomciškės (Dzūkijos VVG).

Kodėl tiek mažai? Ieškant nakvynės, maitinimo įstaigų, parenkant lankytinus objektus problemą sudarė tai, kad judėjimo negalią turintiems žmonėms pritaikytų sąlygų beveik nerasta. Ypač sunku buvo rasti vietas nakvynei. Keliaujant maitinimo problema buvo išspręsta – pagamintas maistas buvo pristatomas į sustojimo, poilsio vietas, o vakarienė ir pusryčiai – nakvynės vietose. Taip pat nustebino tai, kad ne privačiuose verslo objektuose, o kai kuriose viešose vietose infrastruktūra turintiems judėjimo negalią pritaikyta tik formaliai.

Maratono organizavimo paslaugą teikė Lietuvos žmonių su negalia sąjunga, bendradarbiaudama su vietos veiklos grupėmis ir piliakalnių globėjais.

Maratono maršrutas

1 diena. Startas.

Mošos piliakalnis–Aukštadvario piliakalnis–Aukštadvario regioninio parko direkcija–Velnio duobė–Kaimo turizmo sodyba „Amerika Aukštadvaryje“.

2 diena.

Kaimo turizmo sodyba „Amerika Aukštadvaryje“– Lepelionių piliakalnis–Stakliškės–Jieznas–Punios piliakalnis–Raižių mečetė–kaimo turizmo sodyba „Ymilsa“.

3 diena.

Kaimo turizmo sodyba „Ymilsa“–Alytus (Alytaus miesto piliakalnis)– Kaimo turizmo sodyba „Vitrūna”. Buvo „juodas“ pedalų mynimas ir varytuvų sukimas pliaupiant lietui...

4 diena. Finišas.

Kaimo turizmo sodyba „Vitrūna“–Metelių apžvalgos bokštas–Metelių regioninio parko lankytojų centras–Prelomciškės piliakalnis–Teiziai.

Pagal šiame leidinyje esančią informaciją maršrutus maratonams, žygiams galima susidaryti ir vienos, dviejų ar trijų dienų, nebūtinai keturių. Visą informaciją gausite iš piliakalnių globėjų pagal nurodytus kontaktus.

Jeigu planuojate organizuoti maratoną / žygį , siekdami aplankyti kuo daugiau piliakalnių visose teritorijose, arba vienos teritorijos piliakalnius, ir siekdami į keliaujančių grupę įtraukti žmones, turinčius negalią, dėl rekomendacijų ar maršruto sudarymo kreipkitės į:

Lietuvos žmonių su negalia sąjungą
el. paštu: lzns@negalia.lt,
tel. (8 5) 36 91 308

Gintą Žemaitaitytę
el.paštu: ginta.zemaitaityte@gmail.com,
tel. (8 6) 52 42 652.

Pirmoji maratono „Visi Dzūkijos piliakalnių keliu” diena Trakų krašte. Mošos ir Aukštadvario piliakalnius aplankė daugiau kaip 60 dalyvių. Mošos piliakalnis–Aukštadvario piliakalnis–Aukštadvario regioninio parko direkcija–Velnio duobė–Kaimo turizmo sodyba „Amerika Aukštadvaryje“.

Antroji (liepos 9 d.) maratono „Visi Dzūkijos piliakalnių keliu” diena. Kaimo turizmo sodyba „Amerika Aukštadvaryje“–Lepelionių piliakalnis–Stakliškės–Jieznas–Punios piliakalnis–Raižių mečetė–kaimo turizmo sodyba „Ymilsa“.

Trečioji (liepos 10 d.) maratono „Visi Dzūkijos piliakalnių keliu” diena.

Tik „juodas“ pedalų mynimas, ir varytuvų sukimas palaistant lietui...

Kaimo turizmo sodyba „Ymilsa“–Alytus (Alytaus miesto piliakalnis)– Kaimo turizmo sodyba „Vitrūna”.

Katvirtoji (liepos 11 d.) maratono „Visi Dzūkijos piliakalnių keliu” diena. Finišas.

Kaimo turizmo sodyba „Vitrūna“–Metelių apžvalgos bokštas–Metelių regioninio parko lankytojų centras–Prelomciškės piliakalnis–Teiziai..

Pirmoji maratono diena

Antroji maratono diena

Trečioji maratono diena

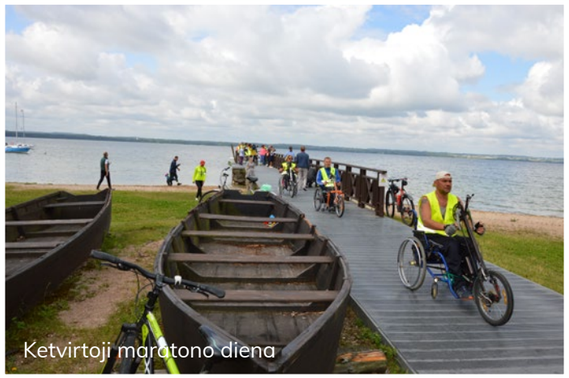
Ketvirtoji maratono diena

Turizmas visiems - kas tai ir kam jis naudingas?

Prieinamas VISIEMS, be architektūrinių ir bendravimo kliūčių:

- *žmonėms su individualiais poreikiais (senjorams, šeimoms su vaikais, nėščiosioms, žmonėms po lūžių, turistams su nešuliais, nežinantiems kalbos)*
- *žmonėms su skirtingomis negaliomis (judėjimo, klausos, regos, intelekto sutrikimais (pvz., Dauno sindromas, autizmas), psichinėmis negaliomis (pvz., šizofrenija).*

Kas svarbu judėjimo negalios atveju:

- *laiptai (ar yra alternatyva: nuolydis, liftas, keltuvas?)*
- *dangos (sunku judėti slidžiomis dangomis, ilgaplaukiais kilimais, puriu smėliu ar žvyru)*
- *nuolydžiai (ar ne per statūs, ar yra turėklai, ar galima patogiai atsidaryti duris užkilus)*
- *avarinio išėjimo planas (pvz., gaisro atveju)*

Kas svarbu regos negalios atveju:

- *laisvi praėjimai (kad juose nebūtų kliūčių, dekoracijų, baldų, informacinių stendų, kad tinkamame aukštyje kabėtų lempos ir kt.)*
- *kontrastingos spalvos (pvz., sienos baltos, o tualetų durys tamsios)*
- *tinkamas dydis ir šriftas (ne mažiau kaip 24 punktai, be „užraitymų“, pvz., Arial ar Calibri).*

Kas svarbu klausos negalios atveju:

- *akių kontaktas (kad matytume, ar žmogus mus supranta)*
- *skaitymas iš lūpų (kalbant neužsidengti burnos, nenusisukti ir pan.)*
- *rašytinė informacija (jei nepavyksta susikalbėti, informaciją užrašyti)*
- *rami aplinka (triukšmas trukdo susikalbėti su neprigirdinčiu žmogumi) gestų vertėjas*

Kas gali padėti bendraujant su žmonėmis, turinčiais intelekto sutrikimų:

- *rami aplinka (kad neblaškytų)*
- *informacijai perduoti skiriamas ilgesnis laikas*
- *tinkami ženklai (pvz. vyro ir moters siluetai vietoje užrašo „tualetai”)*
- *suprantama informacija (kalbėti aiškiai, paprastais žodžiais)*

Klientų aptarnavimas, pagrindiniai patarimai:

- *Prieš puldami padėti žmogui su negalia, paklauskite, ar jam reikia pagalbos*
- *Bendraukite taip pat, kaip ir su kitais žmonėmis*
- *Nesivadovaukite išankstinėmis nuostatomis (pvz., yra labai savarankiškų neįgaliųjų)*
- *Ekskursijų metu neįgaliesiems reikia numatyti daugiau laiko objektų lankymui*
- *Neregiams reikalinga garsinė informacija, parinkti objektai, kuriuos galima liesti*
- *Negirdintiems reikia gestų kalba įrašytos informacijos (pvz., planšetėje) arba gestų vertėjo*

Pritaikant aplinką ir paslaugas, svarbu konsultuotis su neįgaliųjų organizacijomis. Neįgalieji gali būti geriausi ekspertai, testuojant paslaugas ar produktus.

- *Turistų su negalia ar specialiaisiais poreikiais daugėja.*
- *Tokie turistai kelionei išleidžia daugiau ir apsistoja ilgesniam laikui.*
- *Jei patirtis buvo gera, šie turistai grįžta vėl ir vėl.*

Lietuvos žmonių su negalia sąjunga siekia, kad keliauti galėtų VISI, todėl organizuoja mokymus, paskaitas:

- *turizmo srityje dirbančioms įmonėms, esamiems ir būsimiesiems turizmo srities darbuotojams, esamiems ir būsimiems architektams, projektuotojams*
- *Sukūrė mokymosi modulį „Tour4all“ („Turizmas visiems“), www.tuor4all@.org*
- *Rengia rekomendacijas turizmo objektų savininkams, paslaugų teikėjams dėl prieinamumo gerinimo*
- *Rengia kelionių maršrutus tinkamus visiems keliautojams www.beslenksciu.lt*
- *Parengė informacinius ženklus neįgaliesiems viešojo lankymo vietose*
- *Rengia ir įgyvendina įvairius projektus apie prieinamą turizmą*

Lietuvos žmonių su negalia sąjunga

www.negalia.lt
www.beslenksciu.lt
www.universali-architektura.lt